

א. הגהות הגרי"ש אלישיב כאן

מחתך לה אתלת קרנתא. דוקא לעשות סימן בגוף הבשר בחיתוכו שרי, אבל לרשום עליו אסור מדאורייתא, ואף דלחלוחית הבשר מוחקת את כתיבתו מ"מ חשיב כתיבה המתקיימת, וכמ"ש הרמב"ם (פי"א מהל' שבת הט"ז), הכותב על בשרו חייב מפני שהוא עור אף על פי שחמימות בשרו מעברת הכתב לאחר זמן הרי זה דומה לכתב שנמחק, והיינו דבמקום דהכתיבה מצד עצמה יכולה להתקיים ומה שנמחקת הוא מחמת דבר אחר חשיב כתיבה המתקיימת.

ב. מאירי כאן

אסור לעשות ביו"ט בית יד בבשר והוא נקב העשוי בה בסכין כדי לאחוז את הבשר מפני שזה דרך חול הוא אבל מותר לנקוב את הבשר באצבעו שלא בסכין ומותר לעשות בו סימן אף בסכין אם היא מתעלמת מן העין כדי להיותו היכר לבעלים שלא הוחלפה ובלבד שלא יעשה סימן באותיות אלא כענין שלש קרנות או יותר כפי רצונו:

ג. האגודה כאן (אות מא)

מא. טבח אומן אסור לשקול בשר ביד או במים. אסור לעשות בית יד בבשר וביד עצמו שרי. מותר לעשות סימן בבשר כי הא דרבא מחתך אתלת קרנתא. אבל אותיות לחקוק בבשר ביום טוב אסור כי התוספות נסתפקו בזה.

ד. מהרי"ל (מנהגים) הלכות יו"ט אות יט

אמר מהרי"ל סג"ל אין לכתוב לסמן את הבשר ביו"ט. ואמר מהרי"ש שכן לא ינקב בית יד עם הסכין תוך הבשר לשאת בו, אך באצבעו יכול לנקבו, וכן דרש מהרי"ל סג"ל נמי, וכן איתא בהדי' בגמ' ביצה שילהי פרק אין צדין.

ה. שו"ת שבות יעקב ב:כו (מובא בבאר היטב כאן)

מקו' ששוחטין אצל עכו"ם ומנהג השוחט לרשם על הבשר אותיות בסכין היינו יום השחיטה וכה"ג אם מותר לעשות כן ביו"ט או לא... תשובה על דבר לכתוב בסכין על הבשר ביו"ט נ"ל דשרי דהא הוי צורך אוכל נפש ולהדיא אמרינן בפ' אין צדין דף כ"ח ע"א אמר רב הונא מותר לעשות סימן בבשר כי הא דרבה בר בר הונא מחתך לה אתלת קרנתא וכן פסק הרמב"ם פ"ג מה' י"ט ובא"ח סי' ת"ק ואף דיש מקום לבעל דין לחלוק ולומר דדוקא סימני ורשם בעלמא מותר כהא דמחתך אתלת קרנתא משא"כ כתיבה בסכין על הבשר זה אינו דהא עיקר כתיבה דאסור בשבת הוא משום רושם כדאיתא להדיא בשבת פרק הבונה דף ק"ג ע"א אמר ר' יוסי לא חייב שתי אותיות אלא משום רושם שכך כותבין על קרשי משכן ע"כ ואף דאין הלכה כרבי יוסי בהאי מתני' מ"מ רושם הוי תולדה דכתיבה וכדאיתא בהרמב"ם פי"א מה' שבת וכתיבה על הבשר לא הוי דרך כתיבה בכך ולא עדיף מרושם בעלמ' ובאוכל נפש ביו"ט יש להתיר שלא נמנעי' משמחת יו"ט מ"מ אם אפשר לשנות שלא יהא כעובדין דחול שפיר דמי.

ו. רמב"ם הלכות שביתת יום טוב פרק ג הלכה ו

המפשיט את הבהמה לא ירגיל ביום טוב, כיצד הוא המרגיל זה המוציא כל הבשר מרגל אחת כדי שיוציא כל העור שלם ולא יקרע, מפני שטורה בהפשט זה טורח גדול ואין בו צורך למועד, וכן אסור לעשות בית יד בבשר והוא שיעשה בסכין שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול, ומותר לעשות סימן בבשר.

ז. טור אורח חיים סימן תק

אין עושין בית יד בבשר פי' לנוקבו לתלות בו ודוקא בסכין אבל ביד מותר ולעשות בו סי' מותר אפילו בסכין

ח. שולחן ערוך אורח חיים סימן תק סעיף ג

אין נוקבין נקב בבשר בסכין לתלותו בו, אבל ביד מותר. ואם לעשות בו סימן, מותר אפילו בסכין.

ט. ערוך השולחן כאן סעיף ט

דרכם היה כשלוקחין בשר מן הטבח היו עושין בהסכין נקב בהבשר כדי לתלות הבשר באצבעו ואסרו זה ביו"ט ויעשה הנקב ביד ולא בסכין בכדי שיהיה שינוי מבחול ולידע שאסור מקח וממכר ביו"ט ואם הנקב אינו לישם תלייה אלא לעשות בו סימן שלא יחליפנו מותר אפילו בסכין נקב זה אינו כנקב לתלייה אלא איזה מין חיתוך להיכר [ע' בגמ' כ"ה.]:

בסכין לתלותו בו. דוקא בסכין משום דנראה כעובדין דחול, והר"ן [טו ע"א ד"ה אסור לעשות] כתב משום דהוי כעושה כלי עי"ש. ומה שכתב ואם לעשות בו סימן וכו'. פירוש דמותר לחתוך בבשר כדי לעשות בו סימן ויכול לחתך הבשר באיזה גוון שירצה. ולשון מהרי"ל בדרשותיו [הל' יו"ט אות יט] ואין לכתוב לסמן את הבשר ביו"ט עכ"ל:

יא. דף על הדף כאן

הנה בשו"ע או"ח (סי' ש"מ סעיף ג') פסק הרמ"א: אסור לשבור עוגה שכתוב עליה כמין אותיות דהוי מוחק. ומקורו במרדכי פ' כלל גדול בשם מהר"ם מרוטנבורג. והביא המג"א (שם ס"ק ו') בשם כנסת הגדולה בשם שו"ת הר"ש הלוי סי' כ"ו: דוקא כשכותבים על העוגות מדבר אחר, אבל כשהכתיבה מהעוגה עצמה בדפוס או בידים, שרי עכ"ל. ויסוד הדברים בשו"ת הר"ש הלוי (להג"ר שלמה ב"ר יצחק הלוי) הוא לשיטת המרדכי שהביא הרמ"א דשבירת עוגה שיש עלי' אותיות בכלל מוחק יחשב, ומחדש המהר"ש דהני מילי כשכתב על העוגה בדבר ששייך בו מחיקה, דהיינו כשנכתב בין אם זה דיו בין אם זה צבע אחר, כל שדרכו להשתמש בכגון זה לצורך כתיבה, אבל כתיבה שמגוף העיסה אין עלי' שם כתיבה כלל עיי"ש, והמשמעות שבדבריו שם דסובר שביסוד הדין לא יתכן איסור כתיבה ומחיקה - אפי' מדרבנן - כשעיקר הכתיבה היא מדבר מאכל, והטעם דלאו דרך כתיבה בכך, ולא כהבנה הפשוטה שבדבריו דמחלק באוכלין גופא דכשזה מגוף העיסה מותר. וכתב חכ"א בקובץ פעמי יעקב (ר"ב - קובץ ל"א ע' מה): ולכאורה יש להביא רא' מפורשת מדברי המאירי שלא כמהר"ש, דהרי כתב המאירי במס' ביצה (כ"ח א) גבי רבה מחתך לה אתלת קרנתא, וז"ל: ומותר לעשות בבשר סימן בסכין, אם היא מתעלמת מן העין, כדי להיותו היכר לבעלים שלא הוחלפה, ובלבד שלא יעשה סימן באותיות, אלא כעין ג' קרנות עכ"ל. ולפי יסוד דברי מהר"ש דבעינן בכתיבה דוקא בכעין כתיבה שעל הנייר ולא שייך כלל כתיבה במידי דמאכל, א"כ פשוט דחתיכת בשר לצורת אות לאו כתיבה, דמ"ש עיסה מבשר, וכיון שמצינו דבר מפורש בראשונים דשייך כתיבה בגוף דאוכל, בחתיכת בשר ה"ה גם בצורה שמגוף העיסה.

יב. שער הציון כאן אות כ

אליה רבה בשם מהרי"ל וכן כתב המאירי. ובבאר היטב סעיף קטן ח הביא בשם תשובת שבות יעקב להתיר אפילו לכתוב תיבות, ועיינתי שם ולא מצאתי שם שום מקור לדין זה, [ועיין שם שתלה דין זה ברושם דמותר, ובאמת רושם שהוא כמין צורה, בודאי אסור גם ביום טוב, עיין ברוקח סימן ר"פ, ומביאו החיי אדם בכלל צ"ב, עיין שם], וכנראה שלא ראה החק יעקב דברי המאירי ולא דברי מהרי"ל שהובא באליה רבה ואפילו כתיבה בדבר שאינו מתקיים שהוא רק מדרבנן, גם כן בודאי לא התירו משום אוכל נפש שהרי אפילו מלאכה של אוכל נפש, לא הותר רק מלישה ואילך כידוע, וכל שכן שאר ל"ט מלאכות שאין חילוק בהן בין שבת ליום טוב ואפילו שבותין שלהן, כמו שכתב הבית יוסף בריש סימן תצ"ה:

יג. נתיבות הבית על עבודת הקודש להרשב"א בית מועד ב:לה

או"ח סימן ת"ק ס"ג דאפילו בסכין מותר יעו"ש. מיכו
 צארחות חיים לרצונו אחרון הכהן מלוגיל מיייתי צוה פלוגתא
 דכתב צהלכי יו"ט סימן מ"ט ח"ל
 ומותר לעשות סימן צבשר שלא ימיר
 אותה כנושאו כגון דמחתך ליה אתלת
 קרנתא, וי"א דאפילו בסכין מותר
 לעשות צו סימן עכ"ל יעו"ש ומשמע
 דלישנא קמא לא שרי אלא ציד ודו"ק.
 ת ה**בשר לסימן שלא**
אותה חתיכה.
 זה (ב) **הבקי ורגיל אצלו**

ואם לא נפרש דברי הצארחות חיים כנ"ל דלישנא קמא מיירי
 בחתך ציד דכוא צאמת דחוק דסתם מחתך צבשר הוי
 בסכין, א"כ צהכרה דלישנא צתרא אהא לאוסופי על לישנא
 קמא דלא רק לחתכו אתלת קרנתא מותר בסכין אלא אפילו
 לעשות צו סימן מותר עיי סכין וזיינו עיי שרושם, וא"כ יש
 מדבריו ראי' לדברי השבות יעקב ול"ע.